

В.П. Кутішенко, Н.Г. Пилипенко, С.О. Ставицька

**РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ У СТАНОВЛЕННІ ЖИТТЄВИХ
СТРАТЕГІЙ ЮНАЦТВА**

Кутішенко В.П., Пилипенко Н.Г., Ставицька С.О. Роль інтелектуального компоненту у становленні життєвих стратегій юнацтва. Стаття присвячена проблемі визначення ролі інтелектуального компоненту у становленні життєвих стратегій особистості старшого юнацького віку. Особливістю інтелектуальної сфери юнацтва є значне вдосконалення здатності до складних інтелектуальних операцій аналізу і синтезу, теоретичного узагальнення та абстрагування, аргументування та доказу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Дослідження особливостей функціонування інтелектуального компоненту юнацтва показало, що більшість респондентів має низькі показники загального рівня інтелекту, середній рівень розвитку прогностичних здібностей, середній рівень рефлексивних здібностей та низький рівень вербальних здібностей. Це вимагає ґрунтовної корекційно-розвивальної роботи щодо підвищення рівня їх інтелектуального розвитку.

Ключові слова: *життєві стратегії, інтелектуальний компонент, прогностичні здібності, рефлексивні здібності, вербальні здібності, старший юнацький вік.*

Кутишенко В.П., Пилипенко Н.Г., Ставицкая С.А. Роль интеллектуального компонента в становлении жизненных стратегий юношества. Статья посвящена проблеме определения роли интеллектуального компонента в становлении жизненных стратегий личности старшего юношеского возраста. Особенностью интеллектуальной сферы юношества является значительное усовершенствование способности к сложным интеллектуальным операциям анализа и синтеза, теоретического обобщения и абстрагирования, аргументации и доказательства, установления причинно-следственных связей. Исследование особенностей функционирования интеллектуального компонента юношества показало, что большинство респондентов имеет низкие показатели общего уровня интеллекта, средний уровень развития прогностических способностей, средний уровень рефлексивных способностей и низкий уровень вербальных способностей. Это требует основательной коррекционно-развивающей работы по повышению уровня их интеллектуального развития.

Ключевые слова: *жизненные стратегии, интеллектуальный компонент, прогностические способности, рефлексивные способности, вербальные способности, старший юношеский возраст.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку суспільства, з характерними для нього стрімкими перетвореннями в соціально-економічній, політичній та культурній сферах, спостерігається трансформація свідомості громадян, яка багато в чому визначає зміни головних характеристик життєвої стратегії особистості, спонукає до пошуку нових життєвих орієнтирів.

У віці 18-22 років однією з найважливіших потреб особистості стає розвиток інтелектуальної сфери, саморозвиток та самовдосконалення. З огляду на те, що ключовими функціями інтелекту є адаптаційна, розвивальна, орієнтувальна,

прогностична та перетворювальна, інтелектуальний компонент у становленні життєвої стратегії особистості має вагоме значення.

Останні дослідження і публікації, виділення невирішених питань загальної проблеми, якій присвячується стаття. Старший юнацький вік є актуальним періодом для когнітивно-емоційного оформлення перспективи майбутнього особистості, коли вже в загальних рисах окреслена система цінностей та особистісних смислів, на основі якої відбувається інтенсивний процес самовизначення та пошук сенсу власного існування (І.Г. Єрмаков, М.В. Савчин, С.О. Ставицька та ін.) [6; 11; 13].

Суттєво вдосконалюється довільний інтелектуальний контроль: свідоме планування та стратегічне керування інтелектуальною діяльністю, тактичне вибудовування послідовності дій та вибір засобів їх реалізації тощо [11]. До того ж, більшість дослідників вказують, що ріст показників інтелектуальних здібностей відбувається від 17 до 20-30 років, досягаючи свого максимального розвитку у 19-20 років [4; 8].

Як зазначає І.В. Шаповаленко, особливістю інтелектуальної сфери в пізньому юнацькому віку є значне вдосконалення здатності до складних інтелектуальних операцій аналізу і синтезу, теоретичного узагальнення та абстрагування, аргументування та доказу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Молода людина демонструє, критичність мислення, здатність до самостійної творчої діяльності, інтелектуальної ініціативи та цілісного розуміння навколишньої дійсності [15, с. 271]. Зміни в інтелектуальній сфері тісно пов'язані з розвитком творчих здібностей, що виражається у розвитку дивергентного мислення, у прояві інтелектуальної активності, створенні нового, вмінні долати повсякденні уявлення і виходити за межі загальноприйнятого у вирішенні життєвих завдань [3, с. 232 -233; 11].

У межах інтелектуального компоненту життєвої стратегії молоді ми вважаємо необхідним розглянути здатність до *антиципації*. Методологічною підставою для цього виступає психологічне розуміння антиципації, як здатності людини уявити можливий результат дії до його реального досягнення, а також можливості мисленнєво уявити спосіб вирішення проблеми до того, як вона дійсно буде вирішена [9, с. 23]. На переконання дослідниці прогностичних здібностей людини Л.О. Регуш, здатність оперувати категоріями майбутнього виникає тільки на певному етапі онтогенезу, передумовою для чого виступає вдосконалення здатності до антиципації, які найбільш інтенсивно розвиваються саме в юнацькому віці [10, с. 230-233].

У свою чергу, І.Г. Єрмаков та Д.О. Пузіков вважають, що динамічною основою для вдосконалення цих здібностей є інтенсивний розвиток властивостей мислення, які є специфічними саме для антиципації [6, с.129].

Характерними особливостями антиципаційних здібностей юнаків на мисленевому рівні, за твердженням Л.О. Регуш, є: 1) якісне вдосконалення мислення як опосередкованого та узагальненого відображення дійсності у її суттєвих зв'язках та відносинах; 2) інтенсивний розвиток якостей мисленевої діяльності, що відповідають за прогнозування (перспективність, врахування ймовірнісної природи майбутнього, доказовість прогнозу); 3) значне вдосконалення рефлексії процесу прогнозування (усвідомлення мети плану, усвідомлення мисленевої діяльності при встановленні причинно-наслідкових залежностей та узагальненість вербального вираження прогнозу) [10, с. 230-233].

Вищерозглянуті положення, дають змогу стверджувати, що центральними характеристиками інтелектуального компонента життєвої стратегії молоді є: інтенсивне використання операцій аналізу, синтезу, теоретичного узагальнення, абстрагування, аргументування, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, критичності, творчості мислення, антиципаційних здібностей (особливо на мисленевому рівні). Додамо, що серед основних життєвих ресурсів, на які спираються юнаки у виборі загальної спрямованості власної життєвої стратегії, виділяються такі: природжені анатомо-фізіологічні та індивідуально-психологічні особливості (загальні та спеціальні здібності), соціальний статус та матеріальне положення, освіта, час, здоров'я, життєва позиція (активна чи пасивна) [6, с. 108].

Однак, попри значну розробленість окресленої проблеми, практично не дослідженим залишається питання про роль інтелектуального компонента в процесі становлення життєвих стратегій особистості молодих людей.

Підтвердження нашого припущення знаходимо, звертаючись до філософсько-антропологічного розуміння інтелекту, відповідно до якого, інтелект виступає способом самовизначення людини у світі. Автор даного підходу Є.І. Андрос зазначає, що зміст поняття інтелекту, який зазвичай розкривається через пізнавальну здатність людини, не вичерпується лише цим розумінням. Поняття інтелекту пов'язане із здатністю виходу за межі людського Я, із «трансцендентністю буття людини у світі» [2, с. 69]. Виступаючи вищою пізнавальною здатністю мислення, яка має активний, творчий характер, інтелект у своєму призначенні орієнтований на створення порядку із хаосу, перетворення об'єктивної реальності у відповідність до індивідуальних потреб людини [2].

Серед провідних функцій інтелекту, які конституують його активність, суб'єктність та утворювальні можливості, М.Л. Смульсон виділяє наступні: *відображувальну* (забезпечує конструювання ментальних моделей та ментальних репрезентацій), *ціннісно-орієнтувальну* (забезпечує особистісно-сміслову структурування дійсності) та *прогностично-перетворювальну* (забезпечує прогнозування та перетворення, виступає підґрунтям для творчості як особистісного деривату інтелекту) [12].

На основі аналізу основних інтелектуальних функцій особистості та, виходячи із запропонованого нами розуміння життєвої стратегії, суттєвою особливістю якої є те, що вона виступає *свідомим* способом організації людиною власного життя та конструювання образу бажаного майбутнього, що спирається на *здатність до прогнозування*, ми пропонуємо виділити в інтелектуальному компоненті наступні складові, які є функціонально значущими для процесу становлення життєвих стратегій молоді: *прогностичні здібності; рефлексивні здібності; вербальні здібності*.

Отже, розуміння інтелекту як способу самовизначення людини свідчить на користь нашого припущення щодо значущості інтелектуальної функції у становленні життєвої стратегії особистості. Обираючи та реалізуючи модель власного життя, людина тим самим, самовизначається. З огляду на це, доцільно розглядати роль інтелектуальної функції у становленні життєвої стратегії, яка виступає одним із засобів та шляхів суб'єктивного самовизначення.

Формулювання цілей і постановка завдань статті. Виходячи з результатів теоретичного аналізу перейдемо до емпіричного вивчення функціональної значущості інтелектуального компонента (у складі прогностичних, рефлексивних та вербальних

здібностей) для процесу становлення життєвих стратегій особистості старшого юнацького віку.

Вибірка дослідження склала 287 студентів перших-третьох курсів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Київського університету імені Бориса Грінченка, Таврійського державного агротехнологічного університету (м. Мелітополь).

Основними детермінантами, що зумовили вибір даної вікової категорії досліджуваних (студенти віком від 18 до 21 року) стали ключові положення психологічних теорій життєвих стратегій щодо найбільш актуального вікового періоду для ментального оформлення моделі життя.

Викладення методики і результатів дослідження. Параметр *«загальний рівень інтелектуальних здібностей»* було досліджено за допомогою методики *«Тест структури інтелекту Амтхауера»* [13]. Дана методика розроблена для оцінки структури інтелекту людини у віці від 13 до 61 року і дозволяє вимірювати інтелект за такими компонентами, як вербальний, математичний, просторовий, мнемічний. Методика передбачає 176 завдань і складається з дев'яти субтестів, які містять від 16 до 20 завдань: *«Логічний відбір»* – дослідження індуктивності, самостійності мислення, почуття реальності; *«Виключення слова»* – дослідження здатності до абстрагування, індуктивного мовленевого мислення, здатності точно виражати вербальні значення і оперувати поняттями; *«Аналогії»* – дослідження комбінаторних здібностей (вміння будувати аналогії), рухливості, всебічності мислення, розуміння відносин; *«Класифікація»* – діагностування здатності до утворення понять, абстрагування, вміння вербально оформлювати зміст думки, утворювати поняття, здатності виносити судження; *«Арифметичні завдання»* – визначення рівня розвитку практичного математичного мислення; *«Числові ряди»* – оцінка теоретичного індуктивного мислення, здатності оперувати числами; *«Просторова уява»* – дослідження здатності вирішувати просторові геометричні завдання, оцінка багатства просторових уявлень, комбінаторних здібностей просторової уяви; *«Просторове узагальнення»* – дослідження вміння оперувати просторовими образами, узагальнюючи їх відносини, оцінка аналітико-синтетичного мислення; *«Запам'ятовування слів»* – оцінка здатності до запам'ятовування, збереження та осмисленого відтворення інформації, здатності до концентрації уваги.

Загальний рівень інтелекту визначається за підсумковою оцінкою, що утворюється при складанні балів кожного субтесту.

Спочатку розглянемо результати емпіричного дослідження параметру *«загальний рівень інтелекту»*.

Відповідно до застосованої нами методики, було визначено розвиток інтелекту за такими рівнями: 1 – норма; 2 – нижче норми; 3 – вище норми; 4 – значно нижче норми; 5 – значно вище норми.

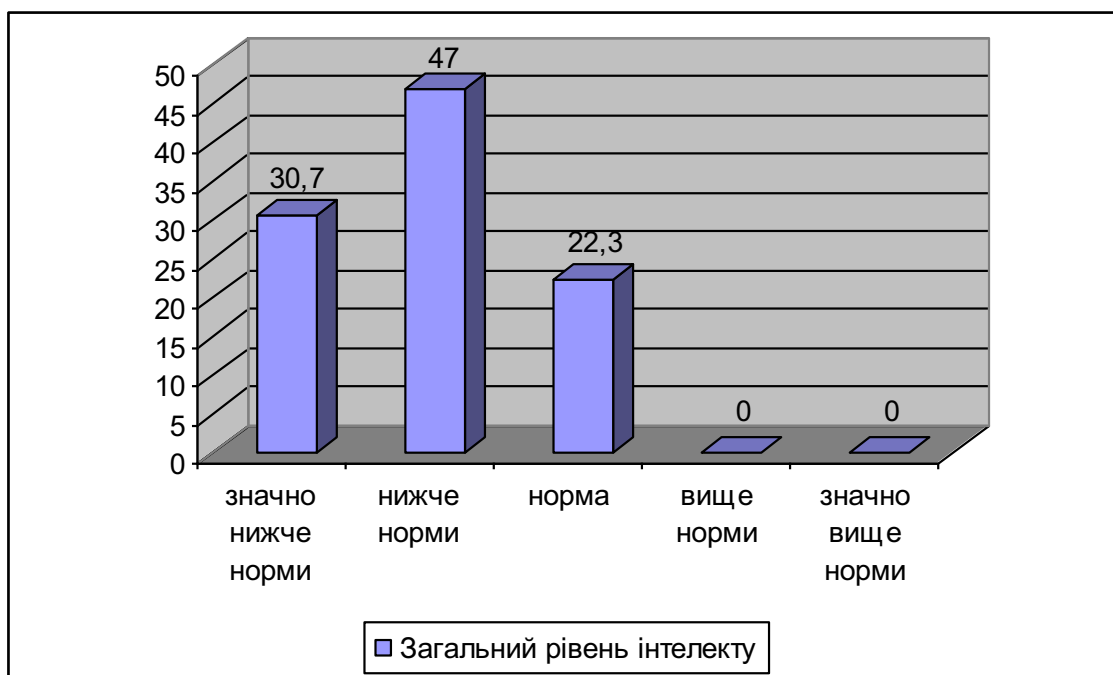

Рис. 1. Відсотковий розподіл результатів дослідження загального рівня інтелекту студентської молоді

За результатами дослідження найбільша частина студентів (47%) має рівень розвитку інтелекту нижче норми, значна частина досліджуваних (30,7%) знаходяться на рівні значно нижче норми і лише 22,3% респондентів мають загальний рівень розвитку інтелекту, що відповідає нормі. Звернемо увагу також на те, що серед досліджуваної студентської молоді зовсім немає осіб з рівнем інтелекту вище норми. Ці факти вимагають особливої уваги до загального рівня інтелектуальних здібностей молоді під час проведення корекційно-розвивальної роботи.

Для діагностування параметру «розвиненість прогностичних здібностей» було використано методику «Здатність до прогнозування» Л.О. Регуш [10, с. 295-297].

За структурою, методика «Здатність до прогнозування» складається з 20 пунктів, кожен з яких має два варіанти тверджень. Респондентам пропонується обрати те, яке найбільше відповідає їх уявленню про себе. За результатами діагностики та оцінки отриманих тестових балів виділяються три рівні розвитку прогностичних здібностей людини: 1) високий рівень; 2) середній рівень; 3) низький рівень.

Для дослідження параметру «рівень рефлексивності» було обрано методику «Діагностика індивідуальної міри розвитку рефлексивності» А.В. Карпова [7, с. 45-57].

Методика складається з 27 тверджень, респондентам пропонується оцінити кожне твердження за семиступінчастою шкалою: 1 – абсолютно не вірно; 2 – не вірно; 3 – скоріш не вірно; 4 – не знаю; 5 – скоріш вірно; 6 – вірно; 7 – абсолютно вірно. Отримані тестові бали за стеновою шкалою переводяться в нормалізовані показники (стени). Залежно від числового значення стени, досліджувані диференціюються за трьома категоріями, що відповідають певному рівню розвитку рефлексивності: 1 – високий рівень рефлексивності; 2 – середній рівень рефлексивності; 3 – низький рівень рефлексивності.

Для дослідження параметру «рівень розвиненості вербальних здібностей» було також застосовано методику «Тест структури інтелекту» Р. Амтхауера і використано

результати діагностування за субтестами, що входять до комплексу вербальних [5, с. 342-370].

Наступним кроком в емпіричному дослідженні інтелектуального компоненту, що входить до структури життєвих стратегій, стало виявлення особливостей функціонування кожної з його складових: *прогностичної*, *рефлексивної* та *вербальної*, значущість яких для процесу становлення та реалізації життєвих стратегій молоді було показано та теоретично обґрунтовано в попередньому розділі.

Отже, спочатку розглянемо результати аналізу емпіричних даних, отриманих під час діагностування прогностичної складової інтелектуального компоненту за параметром «рівень розвиненості прогностичних здібностей» (див. рис. 2.).

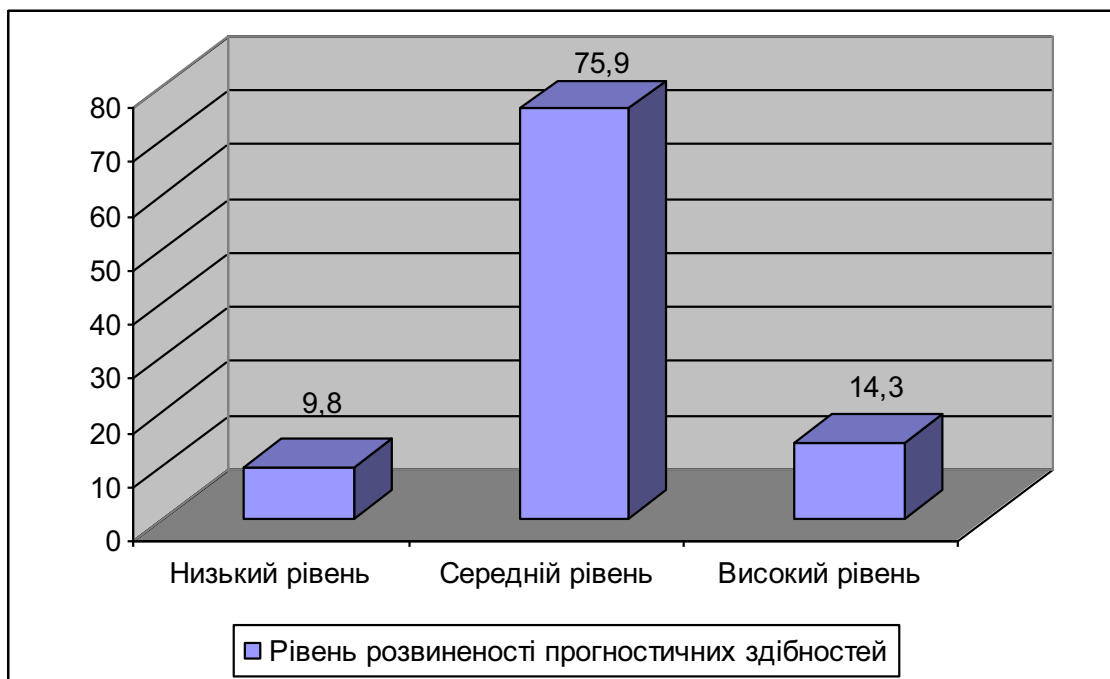

Рис. 2. Відсотковий розподіл результатів дослідження рівня розвиненості прогностичних здібностей студентської молоді

Як видно з рис. 2, переважна більшість студентської молоді (75,9 %) продемонструвала середній рівень розвитку прогностичних здібностей. Високий рівень було виявлено у 14,3 % досліджуваних, а 9,8 % респондентів показали наявність низького рівня прогностичних здібностей.

Важливим моментом у попередньому аналізі результатів нашого емпіричного дослідження є те, що студентська молодь має досить розвинені прогностичні здібності, що, на наш погляд, вказує на значний інтелектуальний потенціал для процесу становлення життєвих стратегій.

Далі перейдемо до розгляду параметру «рівень рефлексивності» (див. рис. 3.). Зазначимо, що у відповідності до процедури інтерпретації результатів методики, яка була застосована для вивчення даного параметру, розвиток рефлексивності діагностовано за наступними рівнями: 1 – низький, 2 – середній, 3 – високий.

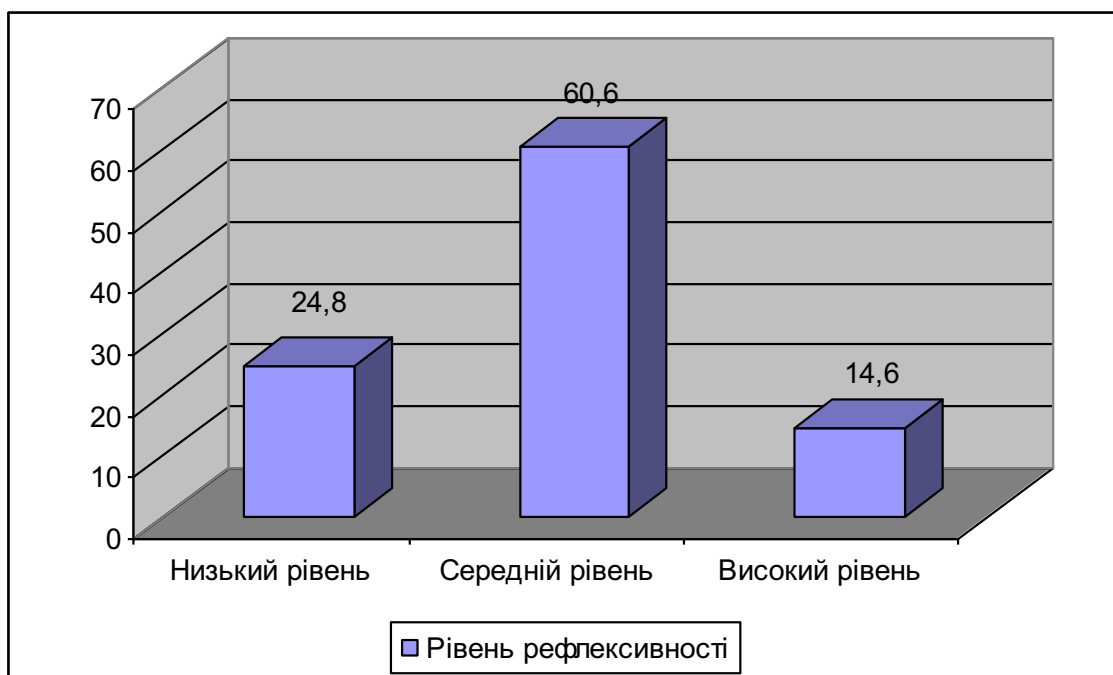

Рис. 3. Відсотковий розподіл результатів дослідження рівня розвиненості рефлексивності студентської молоді

Як бачимо з рис. 3, найбільша кількість респондентів (60,6 %) показала середній рівень розвитку рефлексивності. Високий рівень рефлексивності зафіксовано у незначній частині опитаних (14,6 %). Решта опитаних (24,8 %) знаходиться на низькому рівні розвитку рефлексивності.

Варто зауважити, що майже третина студентської молоді демонструє низькі показники рефлексивності, що може ускладнювати процес становлення їх життєвих стратегій та вказує на важливість проведення з ними заходів по активізації рефлексивних здібностей.

Далі розглянемо параметр «рівень розвиненості вербальних здібностей». У відповідності до застосованої методики, даний параметр оцінювався за п'ятьма субтестами: «Логічний відбір», «Виключення слова», «Аналогії», «Класифікація» та «Запам'ятовування слів», що складають комплекс вербальних субтестів. Загальний рівень розвитку вербальних здібностей молоді було визначено за сукупним балом усіх п'яти субтестів і паралельно проаналізовано рівень сформованості окремих складових вербальних здібностей.

Для переважної більшості респондентів (72,8%) характерним є рівень розвитку вербальних здібностей нижче норми. У решти опитаних (27,2%) виявлено рівень вербальних здібностей, що відповідає нормі. Такі низькі показники розвитку вербальних здібностей вимагають серйозної роботи спрямованої на розвиток комунікації студентської молоді.

Отже, за результатами аналізу отриманих даних бачимо, що молодь у своїй більшості (72,8%) демонструє низький рівень розвитку вербальних здібностей. Особливо звертають увагу результати за субтестом «Аналогії», відповідно до яких, більше ніж у половини респондентів (52,6%) зафіксовано рівень значно нижче норми. У відповідності до отриманих результатів можна припустити, що переважна більшість досліджених можуть мати ускладнення у процесі оформлення їх життєвих стратегій, зокрема у таких аспектах, як конкретизація цілей, планів та усвідомлення своїх намірів.

Це вказує на важливість проведення корекційно-розвивального тренінгу, в межах якого молодь зможе здобути навички розвитку власних вербальних здібностей.

Наступним кроком дослідження психологічних особливостей функціонування інтелектуального компоненту студентської молоді було виявлення міри взаємозв'язку його складових: прогностичних, рефлексивних та вербальних здібностей. З цією метою було використано кореляційний аналіз.

За результатами кореляційного аналізу було встановлено наступні прямі значущі взаємозв'язки:

1. загального рівня інтелекту з рівнем прогностичних здібностей (0,463 при $p \leq 0,01$), з рівнем вербальних здібностей (0,293 при $p \leq 0,01$), з рівнем рефлексивних здібностей (0,284 при $p \leq 0,01$);
2. рівня рефлексивних здібностей з рівнем прогностичних здібностей (0,243 при $p \leq 0,01$), з рівнем вербальних здібностей (0,259 при $p \leq 0,01$);
3. рівня прогностичних здібностей з рівнем вербальних здібностей (0,316 при $p \leq 0,01$).

Проведений кореляційний аналіз показав, що у функціонуванні інтелектуального компоненту молоді спостерігаються значущі взаємозв'язки між усіма його складовими, що є показником досить високої інтеграції інтелектуальних процесів.

Таким чином, дослідження особливостей функціонування інтелектуального компоненту студентської молоді показало, що більшість респондентів має низькі показники загального рівня інтелекту, середній рівень розвитку прогностичних здібностей, середній рівень рефлексивних здібностей та низький рівень вербальних здібностей.

Висновки та подальші перспективи досліджень. Особливістю інтелектуальної сфери в пізньому юнацькому віку є значне вдосконалення здатності до складних інтелектуальних операцій аналізу і синтезу, теоретичного узагальнення та абстрагування, аргументування та доказу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. На основі аналізу основних інтелектуальних функцій особистості та, виходячи із запропонованого нами розуміння життєвої стратегії, суттєвою особливістю якої є те, що вона виступає *свідомим* способом організації людиною власного життя та конструювання образу бажаного майбутнього, що спирається на *здатність до прогнозування*, ми виділяємо в інтелектуальному компоненті наступні складові, які є функціонально значущими для процесу становлення життєвих стратегій молоді: *прогностичні здібності; рефлексивні здібності; вербальні здібності*.

Здійснено кореляційний аналіз та встановлено взаємозв'язки між показниками прогностичних, рефлексивних, вербальних здібностей та загального рівня інтелекту студентської молоді: прямий значущий зв'язок загального рівня інтелекту з рівнем прогностичних, вербальних та рефлексивних здібностей; прямий значущий зв'язок рівня рефлексивних здібностей з рівнем прогностичних та вербальних здібностей; прямий значущий зв'язок рівня прогностичних здібностей з рівнем вербальних здібностей. Дослідження особливостей функціонування інтелектуального компоненту студентської молоді показало, що більшість респондентів має низькі показники загального рівня інтелекту, середній рівень розвитку прогностичних здібностей, середній рівень рефлексивних здібностей та низький рівень вербальних здібностей. Це вимагає

ґрунтовної корекційно-розвивальної роботи щодо підвищення рівня їх розвитку. Напрями такої роботи будуть представлені нами у подальших наукових доробках.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания/ Борис Герасимович Ананьев. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.
2. Андрос Є. І. Інтелект у структурі людського буття./ Євгеній Іванович Андрос. – К.: СтилоС, 2010. – 358 с. – С. 69.
3. Гамезо М. В. Возрастная и педагогическая психология: Учеб.пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов/ М.В. Гамезо, ЕА. Петрова, Л. М.Орлова. – М.: Педагогическое общество России, 2003. – 512 с. – С. 232-233.
4. Дружинин В.Н. Психология общих способностей./ В.Н. Дружинин. 3-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 368 с.
5. Елисеев О.П. Тест структуры интеллекта (TSI) Р. Амтхауэра / О.П. Елисеев // Практикум по психологии личности. – СПб., 2003. – С.342-370.
6. Єрмаков І.Г. Життєвий проект особистості: від теорії до практики. Практико зорієнтований посібник./ І.Г. Єрмаков, Д.О. Пузіков. – Київ, «Освіта України», 2007. – 212 с. – С. 108.
7. Карпов А. В. Рефлексивность как психическое свойство и методика ее диагностики/ А. В. Карпов // Психологический журнал. 2003. – Т. 24. – № 5. – С. 45-57.
8. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З. Н. Курлянд, Р. І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; [За ред. З. Н. Курлянд. – 2 - вид., перероб. і доп]. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
9. Психология. Словарь / [Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского]. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с. – С. 23.
10. Регуш Л.А. Психология прогнозирования: успехи в познании будущего/ Л.А. Регуш. – СПб., Речь, 2003. – 352 с. – С. 295-297.
11. Савчин М.В. Вікова психологія: навчальний посібник / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – К.: Академвидав, 2005. – 360 с.
12. Смутьсон М.Л. Автореф. дис... д-ра психол. наук. [19.00.07 - педагогічна та вікова психологія]; Ін-т психології імені Г. С. Костюка АПН України. – К., 2002. – 36 с.
13. Ставицька С.О. Духовна самосвідомість особистості: становлення і розвиток в юнацькому віці: монографія/ Світлана Олексіївна Ставицька. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 727 с. – С.183-192.
14. Туник Е. Е. Тест интеллекта Амтхауэра. Анализ и интерпретация данных/ Е.Е. Туник. – СПб.: Речь. – 2009. – 96 с.
15. Шаповаленко И.В. Возрастная психология./ И.В. Шаповаленко. – М.: Гардарики, 2005. – 349 с. – С. 271.

Spisok vikorostanih dzherel

1. Anan'ev B.G. Chelovek kak predmet poznaniya./ Borys Herasymovych Anan'ev. – SPb.: Pyter, 2001. – 288 s.
2. Andros Ie. I. Intel'ekt u strukturi liudskoho buttia./ Yevhenii Ivanovych Andros. – K.: Stylos, 2010. – 358 s. – S. 69.
3. Hamezo M. V. Vozrastnaia y pedahohycheskaia psykhohohyia: Ucheb. posobyе dlia studentov vseh spetsyahnosteі pedahohycheskykh vuzov./ M. V. Hamezo, E. A. Petrova, L.M. Orlova. – M.: Pedahohycheskoe obshchestvo Rossyy, 2003. – 512 s. – S. 232-233.
4. Druzhynyn V. N. Psykhohohyia obshchyykh sposobnostei./ V. N. Druzhynyn. 3-e yzd. – SPb.: Pyter, 2007. – 368 s.
5. Elyseev O. P. Test struktury yntellekta (TSI) R. Amtkhouэра / O. P. Elyseev //Praktykum po psykhohohyу lychnosty. – SPb., 2003. – S.342-370.

6. Yermakov I. H. Zhyttievyi proekt osobystosti: vid teorii do praktyky. Praktyko zorientovanyi posibnyk./ I. H. Yermakov, D. O. Puzikov. – Kyiv, «Osvita Ukrainy», 2007. – 212 s. – S. 108.
7. Karpov A. V. Refleksyvnost kak psykhycheskoe svoistvo y metodyka ee dyahnostyky/ A.V.Karpov // Psykholohycheskyi zhurnal. 2003. – T. 24. – № 5. – S. 45-57.
8. Pedahohika vyshchoi shkoly: Navch. posib. /Z. N. Kurliand, R. I. Khmeliuk, A. V. Semenova ta in.; [Za red. Z. N. Kurliand. – 2 - vyd., pererob. i dop]. – K.: Znannia, 2005. – 399 s.
9. Psykholohyia. Slovar / [Pod obshch. red. A.V. Petrovskoho, M.H. Yaroshevskoho]. – 2-e yzd., yspr. y dop. – M.: Polytyzdat, 1990. – 494 s. – S. 23.
10. Rehush L. A. Psykholohyia prohnozyrovanyia: uspekhy v poznanny budushcheho./ L.A. Rehush. – SPb., Rech, 2003. – 352 s. – S. 295-297.
11. Savchyn M. V. Vikova psykholohiia: navchalnyi posibnyk / M. V. Savchyn, L. P. Vasylenko. – K.: Akademvydav, 2005. – 360 s.
12. Smulson M. L. Psykholohiia rozvytku intelektu v rannii yunosti. Avtoref. dys... d-ra psykhol. nauk. [19.00.07 - pedahohichna ta vikova psykholohiia]; In-t psykholohii imeni H. S. Kostiuka APN Ukrainy. – K., 2002. – 36 s.
13. Stavytska S. O. Dukhovna samosvidomist osobystosti: stanovlennia i rozvytok v yunatskomu vitsi: monohrafiia/ Svitlana Oleksiivna Stavytska. – K.: NPU imeni M. P. Drahomanova, 2011. – 727 s. – S.183-192.
14. Tunyk E. E. Test yntellekta Amtkhouera. Analyz y ynterpretatsyia dannykh./ E. E. Tunyk. – SPb.: Rech. – 2009. – 96 s.
15. Shapovalenko Y. V. Vozrastnaia psykholohyia./ Y. V. Shapovalenko. – M.: Hardaryky, 2005. – 349 s. – S. 271.

Kutishenko V.P., Pylypenko N.G., Stavytska S.O. Role of intellectual component in the formation of life strategies youth. The article analyzes the characteristics of the intellectual sphere in late the youthful age, which is characterized by improving the capacity for complex intellectual operations: analysis and synthesis, generalization and abstraction, argumentation and proof of establishing causal relationships. Intellectually components we identify functionally important for the process of becoming life strategies of boys and girls components: prognostic abilities; reflective abilities; verbal ability.

Done correlation analysis and determined the relationship between prognostic indexes, reflective, verbal ability and general intelligence of of student young people 1) Significant direct relationship of general level of intelligence with predictive level of abilities (0.463 when $p \leq 0,01$), the level of verbal abilities (0.293 when $p \leq 0,01$), the level of reflexive abilities (0.284 when $p \leq 0,01$) significant direct relationship level reflective abilites with level of prognostic skills (0.243 when $r \leq 0,01$), the level of verbal abilities (0.259 when $r \leq 0,01$); direct communication of significant prognostic capabilities with the level of verbal abilities (0.316 when $r \leq 0,01$).

Research of the functioning of the intellectual component youth showed that most respondents have a low idexes of overall level of intelligence, the average level development of prognostic capacity, average level reflective capacity and low level of verbal abilities. This requires a thorough correction and developing work to enhance their development. Directions such work will be presented to us in the further scientific work.

Key words: *life strategies, intellectual component, prognostic abilities, reflexive abilities, verbal ability, older youthful age.*